HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

א) [לקמן יג:], ב) לקמן נד: קדושין סז: כריתות ג:, ג) [קדושין סח. ע"ז מו:], ד) [ויקרא יח], ה) [לקמן נד:], ו) [לעיל ג:], ז) [ויקרא יח], ח) [שם], ט) [שייך לע"ב], י) רש"א מ"ז,

תורה אור השלם

1. וְאִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ לֹא תִקָּח לִצְרֹר לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ: ויקרא יח יח

2. כִּי כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכֹּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנְּפָשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם: ויקרא יח כט

3. כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אַחַד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ: דברים כה ה

גליון הש"ס

תום' ד"ה רבא אמר וכו' וי"ל דרבא לית ליה דעולא. עיין טורי אבן מגילה ד' ג ע"ב ד"ה מולאתותו:

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבא אמר ערוה גופה לא צריכא: **(ב)** שם והא קתני אין לי אלא היא: **(ג)** תום' ד"ה תרי וכו' בפרק שני דחולצת לאיילונית מיעטה: **(ד)** ד"ה רבא וכו' איצטריך לנשא מת: **(ה)** ד"ה כי וכו' דהיכי טעי רבא למימר: **(ו)** ד"ה ואילו וכו' דכריתות לא איצטריך:

מוסף רש"י

מכל התועבות האלה. בפרשת עריות כתיב (קדושין סז:).

תינח היכא דנשא המת. את אשה זו תחילה ונעשית אשת האח על זה: **ואח"כ נשא חי.** את אחותה ונתוספת איסור אחות אשה על יבמתו וכשמת אחיו בלא בנים ואישתראי איסור אשת אח המוקדם אישתראי נמי אחות אשה המאוחר כדעולא דאמר הואיל והותר לצרעתו שהיא ראשונה הותר לקריו שהוא אחרון: **אלא נשא החי.** אשתו תחילה ועמדה עליו באיסור אחות אשה ואח"כ נשאה אחיו המת ונתוסף איסור אשת אח איסור אחות אשה קדים ואף על גב דהותר איסור אחרון עומד ראשון במקומו: **ואפי' נשא מת נמי.** ברישא דקדים ליה איסור אשת אח לא דמיא לדעולא דהתם הרואה קרי בשמיני שלו כבר היה מותר מאיסור הראשון קודם ראיית הקרי משהאיר המזרח והכא נמי תינח היכא דנשא מת ומת תחילה והותר איסור אשת אח ואח"כ נשא חי את אחותה: **אלא נשא מת ולא מת.** עד שנשא חי את אחותה הא לא איתחזאי כלל ומי לא מודה עולא בכהאי גוונא שאם ראה קרי בליל יום שמיני שאין מכניס ידיו מחר לבהונות משום קרי דמעכב עליה הואיל ולא יצא מצרעתו לשעה הראויה להבאת קרבנותיו דקודם שהותר מצרעתו בא עליו קרי: הכי גרסינן **כי איצטריך עליה לנשא מת ומת ואח"כ נשא חי: ואיבעית אימא.** איצטריך עליה(ד) דאי לא כתביה הוה אמינא תיתי ייבום אחות אשה להתיר בהיקישא דר' יונה דאמר רבי יונה כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה הוקשו כל העריות זו לזו ולענין הערלה קנסיב ליה ר' יונה בהבא על יבמתו(ה) הכי נמי ה"א הוקשו כולן לאשת אח ואע"ג דהכא חד איסורא והכא תרי איסורי אין משיבין על ההיקש להכי איצטריך עליה: **מכדי כל העריות.** דמתני': **איכא לאקושינהו לאשת אח.** להתיר ייבום: **ואיכא לאקושינהו לאחות אשה.** לאסורי לייבום דפרט בה קרא עליה: **מאי חזית דאקשת להו לאחות אשה.** כדקתני בריש פרקין(ו) מה אחות אשה מיוחדת כו': **משום צרתה.** משום דבעי למיתני צרתה מנין: ולקחה לו לאשה ויבמה המ"ל ולקח אשה וייבם וכתיב ולקחה משמע מיעוט זו ולא אחרת: **וחד למישרי צרת ערוה שלא במקום מצוה.** מרבויא דקרא יתירא דויבמה דרשינן הכי במקום ויבמה הוא דאמינא לך מיעוטא ולקחה דמיעט צרה אבל שלא במקום יבום כגון צרת בתו מנכרי שריא: **מתני' נמי דיקא.** כרבא דערוה פשיטא לן: **צרה נמי לא תיבעי.** עליה קרא לדרשא דאין עשה דוחה לא תעשה שיש בה כרת דכתיב לצרור(ז) דמשמע לא אחות אשה ולא צרתה וכתיב כרת בסוף העריות(ח): (ט) **למישרי צרה שלא במקום מצוה.** דאי לא כתיב עליה הוה ילפינן מלצרור דצרת אחות אשה אסורה בכל מקום:

מאי

תינח היכא דנשא מת ואחר כך נשא חי דמגו דאישתרי איסור אשת אח אישתרי נמי איסור אחות אשה אלא נשא חי ואח"כ נשא מת איסור אחות אשה קדים ואפי' נשא מת נמי תינח היכא דנשא מת ומת ואח"כ נשא חי דחזיא ליה דביני ביני אלא נשא מת ולא מת ואחר כך נשא חי לא איחזיא ליה כלל מי לא מודי עולא שאם ראה קרי בליל שמיני שאין מכנים ידיו לבהונות שלא יצא בשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן אלא כי איצטריך [1]עליה היכא (א)דנשא מת ומת ואח"כ נשא חי ואי בעית אימא אתיא בהיקישא מדרבי יונה דאמר רבי יונה ואיתימא רב הונא בריה דרב יהושע אמר קרא [2]כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו (ג)הוקשו כל העריות כולן לאשת אח מה אשת אח שריא אף כל עריות נמי שריין כתב רחמנא [1]עליה אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא מכדי כל עריות איכא לאקושינהו לאשת אח ואיכא לאקושינהו לאחות אשה מאי חזית דאקשת לאחות אשה אקשינהו לאשת אח איבעית אימא (ג)לקולא וחומרא לחומרא מקשינן איבעית אימא הכא תרי איסורי והכא תרי איסורי ותרי מתרי ילפינן אבל הכא חדא איסורא ותרי מחדא לא ילפינן רבא אמר ערוה (א) לא צריכא קרא דאין עשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת כי איצטריך קרא למיסר צרה וערוה לא צריכא קרא והא (ב) תניא אין לי אלא היא משום צרתה והא קתני אין לי אלא הן משום צרותיהן ת"ש רבי אומר [3]ולקח ולקחה [3]ויבם ויבמה לאסור צרות ועריות אימא לאסור צרות של עריות והא תרי קראי קנסיב ליה מאי לאו חד לערוה וחד לצרה לא אידי ואידי לצרה חד למיסר צרה במקום מצוה וחד למישרי צרה שלא במקום מצוה מאי טעמא ויבם ויבמה במקום ייבום הוא דאסירא צרה שלא במקום ייבום שריא צרה אמר רב אשי מתני' נמי דיקא דקתני חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן ואילו פטורות ופוטרות לא קתני שמע מינה ומאי שנא ערוה דלא צריכא קרא דאין עשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת צרה נמי לא תיבעי קרא משום דאין עשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת א"ל רב אחא בר ביבי מר לרבינא ה"ק משמיה דרבא צרה נמי לא איצטריך קרא כי איצטריך קרא

למישרי

מי לא מודה עולא בהא שאם ראה קרי בליל שמיני שאין מכנים ידיו לבהונות. ק"ק דמנא ליה דמודה עולא בהא וגם בפרק כל הפסולים (זבחים לג: ושם) דמהדר עולא למאן דפריך ליה מהך ברייתא ומטונך דמצורע הואיל והותר לצרעתו כו' דמשמע ומטונך ממשא שאתה בא להכביד עליו אביא ראייתי משם ומה ראיה יש לו מן הברייתא ונראה לרבינו יצחק דדייק עולא מדנקט וראה קרי בו ביום משמע בו ביום אבל בלילה לא שמע מינה דטעמא משום דהותר לצרעתו הותר נמי לקריו ולהכי פשיטא ליה הכא דמודי עולא בראה קרי בליל ח':

תרי איסורי [מחד איסורא לא ילפינן]. (י)אבל שלא במקום ייבום כגון צרת בתו ילפי') וא"ת ולרב אסי אמאי פוטרת איילונית צרתה והא חד איסורא הוא וי"ל דממה נפשך איהי אסירא דילפי' מאשר תלד פרט לאיילונית ולהכי צרתה נמי אסורה וכן אשת אחיו שלא היה בעולמו אבל קשיא מאי טעמא דמאן דפליג אדרב אסי וי"ל דכיון דאיילונית לאו בת ייבום היא בשום מקום חשיבא צרתה כצרת ערוה שלא במקום מצוה דשריא ולא דמיא איילונית לחייבי עשה דילפינן בפרק שני (לקמן דף כ.) (ג) לחליצה דאיילונית מיעטה הכתוב בהדיא דלא הויא בכלל היתר אשת אח:

רבא אמר ערוה גופה לא צריכא קרא. וא"ת והא לכל הפחות איצטריך (ד) לינשא מת ומת ואח"כ נשא חי דלא תימא הואיל ואישתרי אשתרי °וי"ל דרבא לית ליה דעולא וסבר דביאה במקצת לא שמה ביאה ועוד אר"י דיש לחלק דגבי בעל קרי דשם טומאה אחת היא אמרי' הואיל ואשתרי אישתרי דחד לאו הוא בבעל קרי ומצורע אבל הכא דשני שמות הן לא אמרינן הואיל ואישתרי אישתרי וא"ת מאי טעמא לא צריכא קרא וכי לית ליה לרבא היקישא דרבי יונה וי"ל דקסבר לענין איסורא הוא דאקשינהו רחמנא דבהכי איירי קרא ולא לענין היתירא: **כי איצטריך קרא למיסר צרה.** ותימה דהיכי טעי (ה) למימר דאיצטריך למיסר צרה טפי מן הערוה כיון דצרה מלצרור נפקא ויש כרת בצרה כמו בערוה ואומר רבינו יצחק דהשתא נמי בעי למימר לאיסור צרה ולמידק דשלא במקום מצוה שריא כדמסיק רב אחא לבסוף והא דקאמר נמי אין לי אלא היא משום צרתה לא משום דצריך קרא לאיסור אלא למידק היתירא שלא במקום מצוה והא דפריך מאי שנא ערוה דלא צריכא קרא כו' גמרא טעי במילתיה דרבא שלא פירש בהדיא למישרי שלא במקום מצוה אתא עליה:

ואילן פטורות ופוטרות לא קתני. אע"ג דמסקינן דלאסור צרתה נמי לא צריך קרא מ"מ תנא פוטרות דהוצרך להשמיענו איסור צרה שעדיין לא השמיענו בשום מקום אבל איסור ערוה דכבר נשנו כל העריות בפרק קמא דכריתות (דף ג.) (ו) שלא איצטריך כאן להשמיענו דאסורה במקום מצוה דפשיטא דאין עשה דוחה ל"ת שיש בו כרת:

למישרי

תוספות ישנים

כי אצטריך קרא לנשא מת ומת ואח"כ נשא חי. וא"ת היכי (מקרי) [נשא] אחות זקוקתו י"ל שאינה אלא מדרבנן אבל קשה היכא משכחת לה דפוטרת צרתה הלא כיון דלא נעשית אחות אשתו עד שמת אחיו א"כ לא היתה מעולם צרת ערוה שהרי כשנשא חי לא היתה צרת ערוה לידם שעדיין לא נשא אחות אשתו. וי"ל דאה"נ דאערוה לבד קיימינן הכא דנפקא לן מקרא דעליה ומקרא דלצרור אם אתה רוצה למצוא צרה עמה משכחת לה בנשא חי ואח"כ מת אחיו שהיה נשוי אחות אשתו: **הוקשו כל העריות לאשת אח.** ומעתה אין להקשות (הכא) [התם] חד איסורא (התם) [הכא] תרי איסורי דאין משיבין על ההיקש: **ת"ש ר' אומר ולקח ולקחה.** ונהי נמי דר' לית ליה עליה מ"מ סברא הוא דכי היכי דאצטריך קרא לדידיה כמו כן לדידן ואי לדידן לא צריכא קרא דעליה לדידיה נמי לא ליבעי קרא דולקחה: **צרה נמי לא צריכא קרא.** וא"ת א"כ הדרא קושיא לדוכתיה ת"ש ר' אומר ולקח ולקחה ויבם ויבמה כיון דלא אצטריך קרא לא לצרה ולא לערוה. וי"ל דנימא לאסור צרות כל עריות דוקא במקום יבום אבל שלא במקום יבום צרותיהן מותרות וכן לעיל (ג:) צרותיהן מנין ר"ל צרותיהן דוקא במקום יבום אבל שלא במקום יבום צרותיהן מותרות מנין והקשה הר' יחיאל כיון דצרה לא צריכא תקשי לרבי למה לי תרי קראי ולקחה ויבמה. ונראה לראש"י דחד אתי למיסר צרה במקום מצוה וחד למשרי שלא במקום מצוה דדוקא לרבנן דמפקי מלצרור צרות וכתיב בתריה ונכרתו א"כ לא צריכא קרא לצרה אבל ר' דמפיק לצרור כר' שמעון ולא כתיב בה כרת בהדיא אצטריך שפיר קרא למיסרא במקום מצוה ואע"ג דפרשתי בסמוך (לקמן בע"ב) דנפיק לר' עונש מלצרור היינו כאשר נכתב ולקחה דמיניה שמעינן אזהרה בצרות כדאמרינן בסמוך כל היכא דאיכא תרין לקוחין וכו' ואז מדמינן צרות להדדי צרת ערוה לצרה בזיקה אבל אי לא כתב ולקחה לא שמעינן איסור בצרת ערוה במקום מצוה. כ"נ לראש"י: